

*Китайгородська Маргарита Василівна,
курсант навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук*

СУБ'ЄКТИ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постійна динаміка здійснення реформ у сфері правоохоронних органів вимагає удосконалення діючого законодавства, прийняття нових нормативно-правових актів, а також потребує упорядкування та оновлення відповідної термінології.

Серед існуючих прогалин в даній сфері залишається відсутність єдиного підходу до визначення такої категорії, як «суб'єкти правових відносин у сфері правоохоронної діяльності».

Такі науковці, як О.М. Бандурка, В.Т. Білоус, А.М. Завальний, О.А. Колодій, М.С. Кельман, П.М. Рабінович, О.Ф. Скакун, Р.Я. Шай у своїх дослідженнях розглядали окремі питання правових відносин, правоохоронної діяльності та ін. Їхні праці мають важливе наукове та практичне значення, проте на сьогодні деякі питання залишаються дискусійними та потребують додаткового уточнення.

Загальновідомо, що одним із елементів складу правовідносин є їх суб'єкти. Серед наукових досліджень наведено низку визначень поняття «суб'єкти правовідносин». О.Ф. Скакун, вказує, що суб'єктами правовідносин являються індивідуальні чи колективні суб'єкти права, які використовують свою правосуб'єктність у конкретних правовідносинах, виступаючи реалізаторами суб'єктивних юридичних прав і обов'язків, повноважень і юридичної відповідальності [1]. Простіше кажучи, суб'єкти правовідносин – це учасники правових відносин, які виступають носіями взаємних суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

Варто зазначити, що на законодавчому рівні не закріплено поняття «правоохоронна діяльність». Найчастіше зустрічаємо таке твердження, що правоохоронна діяльність – це діяльність спеціально уповноважених органів з метою охорони прав і свобод громадян, правопорядку та забезпечення законності, що реалізується в установленій законом формі та в межах повноважень, наданих цим органам [2].

Також законодавством України не встановлено чіткого та вичерпного переліку органів, які відносяться до правоохоронних. Так, у ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» вказується, що правоохоронними є органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки та інші, а також органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [3].

Слід відмітити, що діяльність правоохоронних органів спрямована на забезпечення законності і правопорядку, захист прав та інтересів громадян, соціальних груп, суспільства і держави, попередження, припинення правопорушень, застосування державного примусу або заходів громадського впливу до осіб, які порушили закон та правопорядок.

З урахуванням вищевказаного розуміємо, що суб'єкти правовідносин у сфері правоохоронної діяльності – це учасники цих відносин, які наділені певними суб'єктивними правами і юридичними обов'язками та можуть перебувати в різних статусах – пересічного громадянина, державного органу, об'єднання людей чи організацій тощо.

Значне місце у здійсненні правоохоронної діяльності належить державним органам, які уповноважені державою, з урахуванням відповідного розподілу повноважень, методів, форм і засобів, здійснювати на професійній основі в межах чинного законодавства діяльність, спрямовану на охорону конституційного ладу, прав та свобод людини і громадянина, законності та правопорядку, всіх урегульованих правом суспільних відносин. Разом з тим наукові розробки вчених переконливо доводять про необхідність віднесення до суб'єктів правоохоронної діяльності і громадські формування, оскільки їх існування не тільки доцільне, але й необхідне.

Пропонуємо наступну класифікацію суб'єктів правовідносин у сфері правоохоронної діяльності:

1. Залежно від порядку створення:

- державні (органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки та інші);
- недержавні (правоохоронні органи місцевого самоврядування, фізичні і юридичні особи по здійсненню окремих видів охоронних функцій, громадські об'єднання тощо).

2. Залежно від покладених завдань:

- основні (ті, які здійснюють нагляд за виконанням законів, розслідування злочинів та інші);
- другорядні (ті, які проводять аналітичну, методичну, інформаційну та координаційну роботу).

3. Залежно від участі:

- державний орган;
- окремий структурний підрозділ;
- конкретний працівник.

Звичайно вказана класифікація не є вичерпною та може бути доповнена.

Необхідно вказати, що фізична особа визнається суб'єктом правовідносин лише тоді, якщо вона має здатність бути суб'єктом права, тобто вона повинна бути наділена правосуб'єктністю.

Правосуб'єктність юридичних осіб (державних органів і громадських організацій) визначається змістом їх компетенції, тобто сукупністю закріплених у нормах права повноважень, що надаються їм для забезпечення виконання покладених на них функцій.

Правосуб'єктність фізичних осіб є більш складним явищем, до якого входять правоздатність і дієздатність.

Підсумовуючи, хочемо відмітити, що відсутність єдиноприйнятого підходу до визначення суб'єктів правовідносин у сфері правоохоронної діяльності їх основних характеристик та ознак спонукають до подальшого дослідження та роботи у обраній темі.

Список використаних джерел

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / Пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
2. Шай Р. Я. Природа та сутність правоохоронної діяльності. *Наше право*. 2014. № 5. С. 10–16.
3. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>.
4. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. Вид. 10-е, допов. Львів : Край, 2008. 158 с.

Клементьєва Марія Сергіївна,
здобувач ступеня вищої освіти
магістр навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СПОСОБИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО

На теперішній час Україна активно співпрацює з різними міжнародними організаціями і все більшого значення набуває необхідність приведення національного законодавства до міжнародних стандартів, що передбачає не тільки проведення реформ, а й можливе включення норм міжнародного права в національне законодавство. Норми міжнародного права, що відображені в міжнародних договорах знаходять реалізацію у формі практичного здійснення цих правил поведінки державою.

Імплементация – фактична реалізація міжнародних зобов'язань на внутрішньодержавному рівні, здійснюється шляхом трансформації норм